

VAN GISTEREN NAAR MORGEN

Tegen 2050 zal de wereld 9 miljard mensen tellen. Daar is voedsel en dus ook landbouw voor nodig. 70% meer dan vandaag. Daarom zullen er ook meer meststoffen nodig zijn. Zal er dan voldoende beschikbaar blijven voor de Belgische land- en tuinbouw met zijn intensieve teelten en specifieke noden? – Jacques Van Outryve

De komende 50 jaar moet meer voedsel worden geproduceerd dan de afgelopen 10.000 jaar. Dus sinds de landbouw is ontstaan. Volgens het Joint Research Centre (JRC), het wetenschappelijk instituut van de Europese Commissie, zal de vraag naar minerale meststoffen verdubbelen. De verwachte toename vertoont sterke regionale verschillen van 39% in Oost-Azië tot 300% in Sub-Sahara-Afrika. Kan dat zomaar? Vandaar volgende vraag: wat zijn minerale meststoffen? Waar komen zij vandaan en waar gaan zij naartoe? Minerale meststoffen worden in de omgang gemakshalve kunstmest genoemd in tegenstelling tot organische mest, die natuurlijk is omdat het geen kunst is om hem te produceren. Minerale meststoffen hebben ook een natuurlijke oorsprong, aangezien zij uit de lucht (N) of uit de

grond (P en K) komen. Het is wel een kunst om er een geschikt product van te maken dat gemakkelijk opneembaar is. Mens, dier en plant hebben immers nutriënten of voedingsstoffen nodig die ze niet zelf kunnen aanmaken. Het was Justus von Liebig die in 1840 planten doelbewust ging voeden met nitraat (N) en daarmee de opbrengst sterk verbeterde. Zijn 'wet van het minimum' voor een optimale plantengroei vormde meer dan anderhalve eeuw geleden de aanzet tot de beredeneerde bemesting die we vandaag kennen, vergelijkbaar met de rantsoenberekening in de veehouderij.

.....
Europa is voor zijn meststoffen afhankelijk van invoer.
.....

Beschikbaarheid

Minerale meststoffen zorgen voor 43% van de nutriënten die jaarlijks wereldwijd door de landbouw aan de grond worden onttrokken. Met andere woorden, bijna de helft van de wereldbevolking wordt vandaag gevoed door het gebruik van minerale meststoffen. Zullen nog voldoende minerale meststoffen beschikbaar blijven voor kleinere welvarende regio's zoals de onze met al het landbouwgeweld dat op komst is om ook morgen de wereld te voeden? En tegen welke kostprijs? Sinds 2008 is de meststoffenmarkt grondig door elkaar geschud. De prijzevolutie is sindsdien alle regelmaat kwijt. Is de zenuwachtigheid op de markt een gevolg van een dreigend tekort aan grondstoffen, een gebrek aan voorraadbeheer of onvoldoende productiecapaciteit? Wereldwijd is de productie van meststoffen nochtans in

expansie met het oog op een explosie van de landbouw. "Er zit voldoende stikstof (N) in de lucht, fosfor (P) en kalium (K) in de grond", zegt het JRC, die daarmee alle onheilsberichten van de jongste jaren logenstrakt, maar het roept toch op tot waakzaamheid. Want voor de productie van stikstofmeststoffen is naast lucht ook energie nodig. Fosformijnen bevinden zich in een beperkt aantal landen die politiek niet stabiel zijn. Twee derde van de kalimijnen ligt in slechts 3 landen: Canada, Rusland en Belarus.

Europa – met zijn steeds strengere wetgeving inzake veiligheid, kwaliteit, milieu en klimaatverandering – is voor zijn meststoffen afhankelijk van invoer. Toch bevinden er zich in Europa zelf, ook in België en omgeving, belangrijke meststoffenfabrieken. Wat staan zij hier (nog) te doen? De uitdagingen vinden elders in de wereld plaats. Zullen zij nog oog blijven hebben voor de land- en tuinbouw dichtbij of is hun blik nog enkel op de wereld gericht?

Hoeveelheid is geen probleem

Jean-Paul Beens is voorzitter van Belfertil, de brancheorganisatie van de minerale meststoffenindustrie in ons land. Samen met Peter Jaeken, secretaris-generaal, schetst hij voor ons de problematiek. Beens is hoofd Public Relations en Industry Relations van Yara. Yara, met hoofdzetel in Noorwegen en beursgenoteerd, produceert meststoffen sinds 1905. Het bedrijf heeft een productiecapaciteit van 23 miljoen ton en is in Europa veruit marktleider, zowel wat betreft de produc-

tie van stikstofmeststoffen als van samengestelde NPK-meststoffen. Het bedrijf heeft productie-eenheden over de gehele wereld maar vooral in Europa. Het is actief in 150 landen. In de Benelux heeft Yara 2 belangrijke meststoffenfabrieken staan, in Tertre en in Sluiskil. Sluiskil is de grootste stikstofmeststoffabriek van de groep. De Yara Groep produceert naast meststoffen ook tal van industriële chemische producten op basis van urea, ammoniak en nitrische zuren, technische ammoniumnitraten voor de mijnbouw en CO₂ voor de voedingssector. De core business zijn meststoffen. 60% van de productie zijn stikstofmeststoffen, 40% zijn samengestelde complexe NPK-meststoffen. De P en de K worden bij derden aangekocht, ook al bezit het bedrijf sinds 2007 een eigen fosfaatmijn in Finland. Die volstaat niet, maar is wel een stap in de richting van verticale integratie.

Hoe kijkt Yara tegen de toekomst aan? Wereldwijd is er, volgens Beens, nog een belangrijke slag te slaan inzake efficiëntie. De FAO zegt dat bij eenzelfde teeltoppervlakte door betere meststoffen en betere toepassing van die meststoffen de wereldvoedselproductie nog met 30% kan toenemen. Dat is bijna de helft van de stijging die wordt verondersteld tegen 2050 nodig te zijn. En het ontbreekt de wereld niet aan grondstoffen voor de meststoffenindustrie. 78% van de lucht bestaat uit stikstofgas. Aan het huidige tempo uitgebaat met de huidige technologie is er nog voor minstens 257 jaar reserve aan K₂O en voor 372 jaar aan P₂O₅.

1 Plaats-specifieke bemesting gebeurt met behulp van een Yara N-Sensor op de trekker die tijdens het strooien continu de behoefte van het gewas meet en tegelijk de stikstofgift aanpast.

2 Met de Yara N-tester kan in het veld de actuele stikstofbehoefte worden gemeten.

Zijn er dan geen problemen? Niet met de hoeveelheden, wel met de geografische verspreiding, mogelijk ook met de kwaliteit en met de steeds strengere wetten inzake productie.

Europese energiepolitiek

Nochtans heeft de Europese meststoffenindustrie al zware inspanningen geleverd. Europese fabrieken zijn koploper inzake energiezuinige productie. Bij de productie van stikstofmeststoffen is aardgas nodig. Beens spreekt over 33 mBTU/ton ammoniak en 15 mBTU/ton KAS (kalkammonsalpeter). Meteen is gezegd dat KAS, dus nitraatgebaseerde meststoffen, niet enkel bij toepassing, maar ook bij productie de meest milieuvriendelijke en meest efficiënte stikstofmeststoffen zijn. Vandaar ook dat het wordt gepromoot door de sector. KAS wordt vooral in Europa gebruikt. Op wereldvlak is ureum de belangrijkste stikstofmeststof. Noteer echter dat de EU voor zijn bevoorrading van aardgas voor

Jean-Paul Beens van Yara legt de nadruk op meer efficiëntie inzake toepassing, maar ook productie van meststoffen.

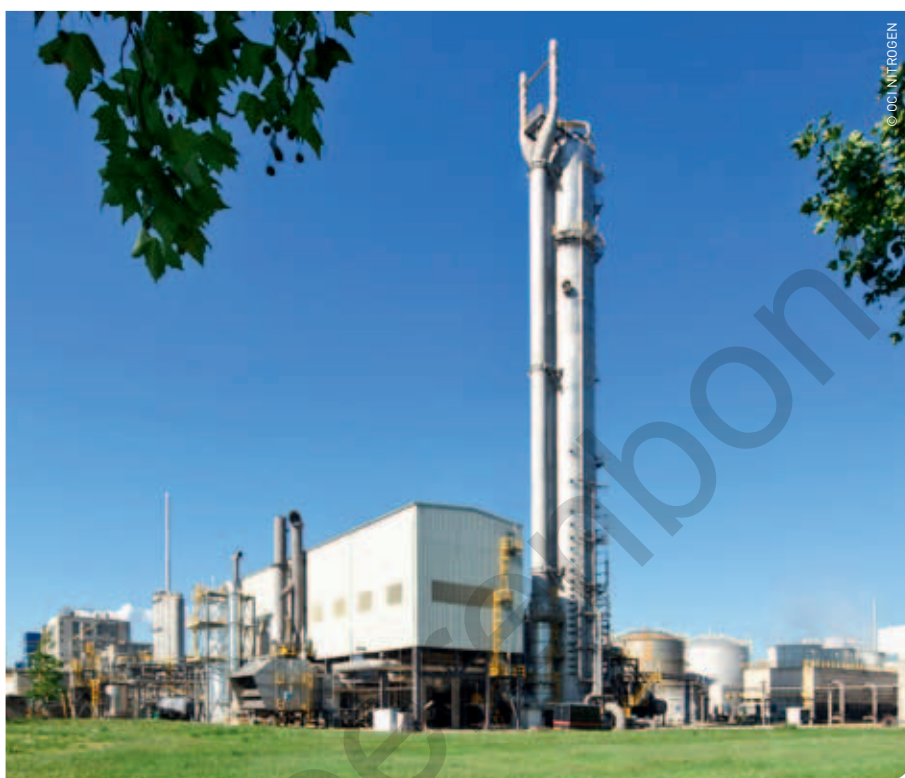
40% afhankelijk is van Rusland. Voeg daar aan toe dat door het uitblijven van een Europese energiepolitiek, een gebrek aan liberalisering van de gasmarkt, het tweeprijzensysteem waarbij de gasprijzen bijvoorbeeld in Rusland 5 maal lager liggen dan in Europa en de strenge milieuwetgeving onder meer inzake ontginning van schaliegas, het voor de Europese producenten zeer moeilijk wordt om het hoofd boven water te houden. En een lokale Europese industrie is noodzakelijk om een tijdige toelevering van de juiste meststoffen te kunnen blijven garanderen.

Nieuwe ontwikkelingen

Nieuwe ontwikkelingen en innovaties in Europa hebben dan ook betrekking op emissie reducerende investeringen, verdere verbetering van de energie-efficiëntie en recyclage van nutriënten. Op het vlak van de formulering en toepassing wijst Beens naar Yara-technologie zoals de N-sensor, de N-tester, zelfs smartphone-toepassingen waarbij op enkele foto's van het gewas onmiddellijk bemestingsadvies volgt. Dit zijn voorbeelden van preciselandbouw. ■

BELFERTIL

Belfertil vzw - Diamand Building, Reyerslaan 80, 1030 Brussel - is de brancheorganisatie van de minerale meststoffenindustrie in ons land. De organisatie telt 8 leden. Wij brachten een bezoek aan de 7 leden die actief zijn in de beroepsland- en tuinbouw en peilden naar hun verwachtingen. Leden van Belfertil zijn: Compo Benelux nv (www.compo.be), Eurochem Antwerpen nv (www.eurochem.ru/about-eurochem-2/production/eurochem-antwerpen), K+S Benelux bv (www.kalibenelux.be), OCI Agro sa (www.ocinitrogen.com), Prayon sa (www.prayonbenelux.be), Rosier sa (www.rosier.eu), Timac Agro Belux sa (www.timacagro.be), Yara Belgium sa (www.yara.com).

STIKSTOF UIT LUCHT

De stikstof (N) in meststoffen komt uit de lucht. Aan de lucht zal het niet liggen of er ook morgen nog minerale stikstofmeststoffen zullen zijn. Wel aan de energie die nodig is om de stikstof beschikbaar te stellen aan de planten. – Jacques Van Outryve

In België en de onmiddellijke omgeving zijn meerdere stikstofmeststoffabrieken actief. Het zijn stuk voor stuk internationale bedrijven die technologisch in de wereldtop zitten. Dat kan ook niet anders. Want zij opereren vanuit Europa, waar de wetten inzake milieu, klimaatverandering en veiligheid het strengste zijn. Daarnaast zijn ook de energie- en andere productiekosten hier het hoogst. Twee van de 3 stikstofmeststoffabrieken die in ons dossier aan bod komen, werden onlangs

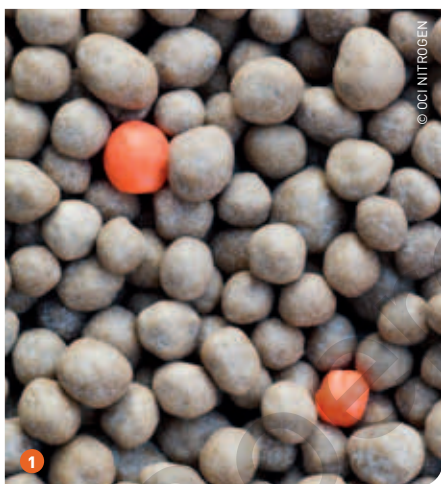
overgenomen en zijn niet langer in Europese handen. En toch zijn zij niet van plan hier op te stappen. Dat is een hele geruststelling voor de land- en tuinbouwbedrijven in de omgeving die zich hebben ingesteld op hun kwaliteitsvolle en vaak gespecialiseerde producten. We peilen naar de motivatie om hier te blijven, eerst bij OCI Nitrogen, gelegen vlak over de grens in het Nederlands-Limburgse Geleen. OCI staat voor Orascom Construction Industries en is van oorsprong het grootste bedrijf van Egypte met wereldwijd 86.000 werknemers. Inmiddels is het hoofdkantoor naar Amsterdam verplaatst en worden de aandelen aan de Amsterdamse beurs verhandeld. Het is actief in meststoffen, industriële bouw en

.....
Het aardgas is zowel
grondstof als energiebron.
.....

infrastructuurwerken. Het nam in 2010 DSM Agro en DSM Melamine over van het Nederlandse DSM. Samen vormen zij nu OCI Nitrogen en brengen stikstofmeststoffen op de markt onder de handelsbenaming OCI Agro. Mede door deze overname bedroeg de totale wereldwijde productie en distributie van de stikstofmeststoffendivisie van de OCI Groep in 2012 meer dan 7,7 miljoen ton.

Tussendoor zegt van Doorn nog: "Nutramon KAS heeft kenmerkende oranje korreltjes. Dit product willen we onderscheiden op het vlak van kwaliteit en duurzaamheid en daar komen we voor uit. Wij vinden het belangrijk dat de boer weet welke KAS hij krijgt. Die oranje korrel is onze handtekening." De Nederlandse fabrieken van OCI staan op de locatie Chemelot op amper 7 km

blijvende handicap. Van Doorn verwacht niet dat hier nog nieuwe stikstofmeststoffabrieken zullen worden gebouwd. Maar wel elders in de wereld. De concurrentiepositie van de Europese producenten zal met de tijd verzwakken. De besten zullen het langst overleven. Verder verwijst van Doorn nog naar het tweeprijzensysteem voor gas. Buiten de EU worden concurrenten op de wereldmarkt door hun regeringen onrechtmatig geholpen met zeer lage gasprijzen zoals in Rusland. In Europa is de gasprijs hoog. Of de ontginning van schaliegas hieraan zal verhelpen? De Europese gasmarkt moet meer leveranciers krijgen. Er moet concurrentie komen op de markt. De winning van schaliegas in Europa moet onderzocht worden maar moet aan de nodige milieueisen voldoen. We merken op dat niet overal in de wereld daar nauwlettend wordt op toegezien, kijk naar de Verenigde Staten.

1 Marc van Doorn van OCI Nitrogen is ervan overtuigd dat de concurrentiekracht van de Europese stikstofbedrijven op termijn zal verzwakken. **2** Nutramon KAS is gekenmerkt door oranje korrels. OCI Nitrogen wil dat de boer herkent welke KAS hij krijgt.

Op basis van ammoniak

Het assortiment van OCI Agro bestaat uit Nutramon KAS [kalkammonsalpeter], urean (ureum ammonium nitraat oplossing), 5 verschillende kwaliteiten van ammoniumsulfaat en ureum. Deze laatste is afkomstig van OCI-fabrieken in Noord-Afrika. Al deze producten hebben eenzelfde uitgangsmateriaal, met name ammoniak. Marc van Doorn, directeur Marketing & Sales Minerale Meststoffen, vertelt ons hoe ammoniak wordt gemaakt. Met aardgas wordt in een stoomreformer waterstof gemaakt. Deze reageert met de stikstof uit de lucht tot ammoniak. Dat is het zogenaamd Haber-Bosch-proces. Het aardgas is zowel grondstof (70%) als energiebron (30%). Beide OCI-fabrieken in Geleen zitten in de wereldtop inzake zuinig energiegebruik. Het salpeterzuur voor de KAS wordt bekomen door verbranding van ammoniak. Bij de productie kan lachgas (N_2O) vrijkomen. Dat is een zeer sterk broeikasgas, en dus te mijden. In de 3 fabrieken werd geïnvesteerd om de lachgasemissie nagenoeg volledig te vermijden.

van de Belgische grens. Deze is van doorslaggevend belang. Restwarmte zoals stoom wordt door andere fabrieken gebruikt. Ammoniak wordt op dezelfde site gebruikt voor de productie van caprolactam en acrylonitril. Deze synergie levert heel wat voordelen.

Waar was het OCI met de overname om te doen? Het was de overnemer duidelijk om de aanwezige technologie en ervaring te doen. De vestiging in Geleen heeft 80 jaar ervaring met de productie van stikstofmeststoffen in Europa met hoge energien en andere kosten en strenge wetten. Hier is veel kennis en kunde nodig om te overleven. Deze zullen nu door OCI wereldwijd worden toegepast. "De productie in Geleen zal zich voornamelijk blijven richten op de West-Europese markt. De goede ontsluiting onder meer naar de zeehavens in België wordt gebruikt voor export naar Engeland, Ierland maar ook naar Zuid-Amerika", zegt Marc van Doorn.

Knelpunten

De hoge energieprijzen en kosten in Noordwest-Europa zorgen voor een

Een nieuwe toekomst

De meststoffenindustrie is de belangrijkste afnemer van aardgas. De Europese Unie is voor 40% afhankelijk van aardgas uit Rusland. Het mankeert de EU nog steeds aan een eigen energiepolitiek, aan vrijmaking van de energiemarkt en aan een actieve bescherming van de grenzen tegen dumpingprijzen voor meststoffen van derden zoals Rusland en China. In het Europese buurland Rusland kunnen stikstofmeststoffen immers worden gemaakt met aardgas die vijfmaal goedkoper is omdat de prijzen voor de lokale markt door de overheid kunstmatig laag worden gehouden. En toch hebben de Russen hun oog laten vallen op de Europese meststoffenindustrie. EuroChem – de naam klinkt niet Russisch maar het bedrijf is dat wel – nam in 2012 de meststoffenactiviteit van BASF in de haven van Antwerpen over. BASF verkocht de meststoffenproductie omdat het die niet langer als een kernactiviteit beschouwde. De overnemer mocht weliswaar niet de eerste de beste zijn. Het moest een industriële speler zijn met meststoffen als kernactiviteit die zich wou inschrijven in het zogenaamde Verbund-concept. Dit komt onder andere tot uiting in het feit dat de meststoffenproductie, de overige activiteiten van BASF, Styrolution en SolVin in Antwerpen een technische bedrijfseenheid vormen en zich daarmee in eenzelfde veiligheids- en milieubeleid inschrijven en gezamenlijk sociaal overleg

plegen. Daarnaast worden door deze bedrijveninfrastructuur, diensten, energie, en logistieke voorzieningen gedeeld. "Ik ben er rotsvast van overtuigd dat de acquisitie door EuroChem een nieuwe toekomst geeft aan de meststoffenactiviteiten in Antwerpen," kijkt Filip Dejongh, gedelegeerd bestuurder van EuroChem Antwerpen vertrouwensvol vooruit.

Poort op de wereld

EuroChem behoort tot de top 10 van agrochemische bedrijven met 2 stikstofsites in Rusland, 2 fosfaat-sites in Rusland en één in Litouwen, een apatietmijn waarbij als bijproduct van de fosfaatontginning ook ijzererts gewonnen wordt en 2 nieuwe eigen kalimijnen in opstart. De totale productie van meststoffen bij EuroChem bedraagt meer dan 10 miljoen ton. Op termijn zal een groot deel van de nutriënten uit eigen huis komen. Dat wordt verticale integratie genoemd. EuroChem is voor 92% eigendom van Andrey Melnichenko terwijl de overige 8% in handen is van de CEO van het bedrijf, Dmitry Strezhev. EuroChem heeft haar oog laten vallen op de meststoffenproductie van BASF omdat het perfect paste in haar zoektocht naar meer capaciteit, producten met een hogere toegevoegde waarde, diversificatie van de afzetmarkt naar het

.....
Een derde van het personeel is betrokken bij de logistiek.
.....

Filip Dejongh van EuroChem in een van de opslagplaatsen voor afgewerkte producten. De totale opslagcapaciteit is minder dan een maand productie.

Westen toe en vooral opbouw van know-how en een nieuwe interessante logistieke uitvalsbasis: een poort op de wereld. En die poort is dus Antwerpen geworden.

Belang van logistiek

De productiecapaciteit van EuroChem Antwerpen bedraagt meer dan 2 miljoen ton meststoffen waarvan ongeveer 1 miljoen ton enkelvoudige stikstofmeststoffen, voornamelijk kalkammonsalpeter (KAS) en ongeveer 1,2 miljoen ton samengestelde complexe meststoffen (NPK). Het ruwe fosfaaterst wordt niet ontsloten met zwavelzuur, maar met salpeterzuur zodat geen gips als bijproduct ontstaat, wat vanuit ecologisch standpunt een enorm voordeel is. Ook het salpeterzuur wordt bij EuroChem geproduceerd. In een volgende productiestap wordt nitrofosforzuur als tussenproduct gemaakt die de P_2O_5 -component in de NPK aanbrengt. Er wordt een breed gamma van verschillende NPK-formuleringen gemaakt. Naast de enorme volumes is dat op zich al een hele uitdaging voor de logistieke diensten. Wat wordt waar gestockeerd, geladen of gelost?

Bij EuroChem wordt duidelijk hoe belangrijk logistiek voor de meststoffenindustrie is. "Ongeveer een derde van ons personeel is betrokken bij de logistiek", zegt Dejongh. Logistiek is het organiseren, plannen, beheren en uitvoeren van de goederenstroom. Roland Declerck is als manager verantwoordelijk voor de logistiek: "80 tot 90% van de afgewerkte producten verlaten Antwerpen per schip. Dat kunnen lichters, zeeschepen of containerboten zijn. Het containervervoer is een opportuniteit. De vele containers die met goederen uit Azië komen, moeten immers zo snel mogelijk terug ter plaatse zijn. Van die opportuniteit wordt gebruik gemaakt om op goedkope manier meststoffen naar Azië te vervoeren." EuroChem verscheept ongeveer 10% van zijn afgewerkte producten met containerschepen.

De totale opslagcapaciteit lijkt enorm, maar is in de praktijk minder dan een maand productie. Meteen is duidelijk dat de meststoffenindustrie jaarrond moet uitleveren en niet enkel in het seizoen. Vandaar de nood aan export naar landen die op een andere moment meststoffen nodig hebben dan hier. Dat is de andere kant van de wereld. Daarnaast is er nood aan externe opslag bij groothandel of handel. En dat brengt ons bij de prijs-

FOTO: S. EUROCHEM

Verscheidend vervoer van meststoffen is in Antwerpen in een oogopslag te zien: lichter, zeeschip en container.

vorming die sinds 2008 grondig is gewijzigd. Het marktrisico wordt steeds verder in de keten doorgeschoven en moet, zoals we verderop zullen zien, uiteindelijk daar worden opgevangen.

EuroChem is trots op de kwaliteit van zijn korrels en productinnovatie. Filip Dejongh wijst ons bij de rondgang op een voorraad groene Entec, een NPK-meststof met nitrificatieremmer. Innovatie is volgens hem maar mogelijk indien de sector en het bedrijf in nauw contact staan met de eindgebruiker. En hier komt het belang van een lokale eindgebruiker in beeld. ■

RUW FOSFAAT UIT DE GROND

Fosfor (P) is afkomstig van ruw fosfaatgesteente ontstaan uit afzetting van vroeger leven of uit stolling van magma uit het binnenste van de aarde. De fosfaten uit het fosfaatgesteente worden wereldwijd ontsloten met Belgische technologie.

– Jacques Van Outryve

Bij Prayon in Engis bij Luik kan je de hele keten volgen. Van ruwe fosfaaterts tot zeer hoogwaardige fosfaten voor de voedings- en drankensector, de industrie en zelfs de hightechnologie. Recent nog ging Prayon een samenwerking aan met Umicore onder de naam beLife voor de ontwikkeling van de batterij van de toekomst voor elektrische voertuigen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van ijzerlithiumfosfaat. Fosfaten zijn meer dan meststoffen, wat ook van stikstof en kalium kan worden gezegd. En zolang de onderzoeks- en ontwikkelingscentra in ons land blijven, kunnen ook wij als eerste van de nieuwe ontwikkelingen profiteren. Dat geldt ook voor de land- en tuinbouw. Het bedrijf produceert fosfaatmeststoffen en gekorrelde NP-meststoffen. Prayon doet dit hoofdzakelijk voor derden maar ontwikkelt en verkoopt wereldwijd zelf

onder de handelsbenaming Hortipray oplosbare basismeststoffen MAP (monoammoniumfosfaat) en MKP (monokaliumfosfaat) voor de tuinbouw en specialiteiten. Prayon verwacht dat het gebruik van

.....
De helft van de fosforzuurproductie in de wereld gebeurt onder Prayonlicentie.
.....

wateroplosbare meststoffen in Europa – maar op termijn ook wereldwijd – zal toenemen, onder meer als gevolg van de klimaatverandering, het tekort aan water en de nood aan precisiebemesting.

Creatief met fosfaten

Ons land is baanbrekend op het vlak van fosfaatproductie. De helft van de productie van fosforzuur in de wereld gebeurt onder Prayonlicentie.

Bemesting van substraatteelt is precisiewerk.

Prayon is in ons land stevig ingebed. In Engis is de productie onlosmakelijk gekoppeld aan de verkoop van hoogwaardige gips. Bij de productie van fosforzuur uit fosfaatgesteente en zwavelzuur is gips een bijproduct, tenzij je er in de buurt een afnemer voor vindt. Dan wordt het afvalproduct een gegeerde grondstof die aandacht en kwaliteit vereist. Het is mede door deze synergie dat Prayon met de ontwikkeling van hoogwaardige fosfaten, en dus ook van fosfaadmeststoffen, hier in ons land nog zijn bestaansreden heeft. Het bedrijf springt creatief om met fosfaten en met alle elementen die als gevolg van de zuivering en concentratie van het fosforzuur uit het natuurlijke fosfaatgesteente vrijkomen. Denk aan de fluor voor de tandpasta. De groep telt 4 productie-eenheden waarvan 2 in ons land, de hoofdzetel in Engis en de vestiging in Puurs. De helft van de omzet (815 miljoen euro, cijfers van 2011) zijn technische fosfaten bestemd onder meer voor lakken, verven, plastics, papier, porselein, glas, antigel, latex, plaaster, cement, 21% gaat naar de voedingsindustrie voor onder meer gebruik in vlees, vis, fruit, bakkerijproducten en 29% zijn meststoffen voor de landbouw (15%) en de tuinbouw (14%).

Verzekerd van grondstoffen

Het bedrijf is voor de helft in handen van OCP (Office Chérifien des Phosphates), een Marokkaans staatsbedrijf dat wereldleider is in ontginning en uitvoer van fosfaatgesteente, en SRIW (Société Régionale d'Investissement de Wallonie), de Waalse investeringsmaatschappij. Met de Marokkaanse aandeelhouder is Prayon verzekerd van zijn grondstoffen. Dat belet Prayon niet om voor zijn productie in Engis, waar hoogwaardige fosfaten worden gemaakt, ook gebruik te maken van magmatisch fosfaatgesteente. Hoe dan ook de fosfaatmijnen in Marokko zouden bij het huidige ontginningstempo nog over een voorraad van meer dan 400 jaar beschikken of tienmaal meer dan de Chinese mijnen. Pierre Dugardin en Kurt Verhelst van Prayon stellen ons gerust. Er zal nog geen tekort zijn aan fosfaadmeststoffen. Dugardin werkt aan de aankoop van de grondstoffen. Verhelst is *Business Development Manager* voor de tuinbouwafdeling en tevens productmanager voor MKP in Puurs. In Puurs wordt al meer dan 20 jaar MKP geproduceerd. In Engis al meer dan 40 jaar MAP. In Puurs vertrekt men niet meer van het fosfaatgesteente,

maar worden de eerste stappen overgeslagen. Het fosforzuur van handelskwaliteit (52% tot 54% P_2O_5), ook *merchant grade acid* (MGA) genoemd, komt van het moederbedrijf in Marokko dat een capaciteit heeft van verscheidene miljoenen ton geconcentreerd fosforzuur. In Engis daarentegen kunnen we nog het hele productieproces volgen, startend bij het fosfaatgesteente. Dat bestaat uit calciumfosfaat en wordt behandeld met zwavelzuur. In Engis staan 2 productielijnen van zwavelzuur. De zwavel zelf komt van de raffinaderijen in de Antwerpse en Rotterdamse haven. De zwavelzuureenheid

van MKP bedraagt 30.000 ton. Deze van MAP in Engis bedraagt 70.000 ton. MAP is meer bestemd voor grondteelten in zuiders landen en minder geschikt voor substraatteelten gelet op de aanwezigheid van ammonium. MAP vinden we ook in talrijke gekende *blends* van derden terug. MAP en MKP worden door Prayon zelf geproduceerd. De kalisalpeteer in het assortiment van Hortipray, eveneens belangrijk voor de tuinbouwsector, komt uit Jordanië. Prayon verdeelt exclusief voor de Europese markt het kaliumnitraat van Kemapco. Over de toekomst zegt Kurt Verhelst dat Prayon met Hortipray zich

Pierre Dugardin (links) en Kurt Verhelst van Prayon verwachten dat het gebruik van wateroplosbare meststoffen zal toenemen als gevolg van de klimaatverandering, het tekort aan water en de nood aan precisiebemesting.

produceert tegelijk de elektriciteit en stoom voor het bedrijf. Na de behandeling van de fosfaatrots met zwavel krijg je fosforzuur van 33% en gips. Het fosforzuur wordt opgezuiverd tot het hogervermelde MGA en vervolgens nog verder geconcentreerd tot 60% om als basis te dienen voor de vele hoogwaardige fosfaattoepassingen na behandeling met alkalis.

Nieuwigheden

Voor MAP wordt fosforzuur behandeld met ammoniak. Het resultaat is een wateroplosbare meststof van 12% $N-NH_4$, 61% P_2O_5 en 0% K_2O . Voor MKP wordt fosforzuur behandeld met kaliloog of kaliumhydroxide. Dit resultaat is een wateroplosbare meststof met 0% N, 52% P_2O_5 en 34% K_2O . De capaciteit in Puurs

verder toelegt op specialiteiten voor de tuinbouw. Verhelst verwijst onder meer naar Pbooster, een nieuwe PK-meststof voor de substraatteelt op basis van orthofosfaat én polyfosfaat. Deze laatste wordt door hydrolyse bij de wortels omgezet tot orthofosfaat en zou efficiënter werken dan aanvankelijk gedacht. Polyfosfaten verdragen hogere pH-waardes waardoor fosfaat en andere nutriënten beter beschikbaar blijven voor de wortels. ■

VAN BINNENZEE TOT KALI-MESTSTOF

Voor kali (K) moeten we diep onder de grond zijn. Geen dagbouw, maar mijnbouw. De belangrijkste zoutmijnen liggen in Rusland, Belarus en Canada. Dat is buiten Duitsland gerekend. Lange tijd waren de Duitse mijnen de enige waar kali werd gewonnen. – Jacques Van Outryve

Landbouw bestaat al 10.000 jaar. Pas 200 jaar geleden werd de rol van nutriënten of voedingsstoffen in de plantengroei ontdekt. Tot dan toe wist men niet wat bemesting precies deed. De precieze betekenis van fosfor (P), kalium (K) of potassium zou pas in de twintigste eeuw stukje bij beetje worden blootgelegd. “En die kennis neemt nog elke dag toe”, zegt Wim Pacolet van K+S Benelux, een verkooporganisatie van K+S KALI dat behoort tot K+S AG in Kassel (Duitsland). De K+S Gruppe is gespecialiseerd in de ontginning en bewerking van kalium en mineraalzouten (*kali + salz*). Het bedrijf is in Europa leidinggevend inzake kalium- en magnesiummeststoffen.

Scheiding van zouten

De Duitse zoutafzetting is het gevolg van de verdamping en dus kristallisatie van de zouten van een binnenzee die 200 miljoen jaar geleden een groot gedeelte van Duitsland bedekte. Omdat de verschillende zouten verschillend uitkristalliseren, zijn verschillende zoutlagen gevormd. De gemakkelijk oplosbare kalium- en magnesiumzoutenlagen zijn bewaard gebleven omdat de gehele zoutmassa afgeschermd ligt tussen kleilagen die geen water doorlaten. Zo niet waren ze uitgelooft en voor de landbouw verloren gegaan. De aanwezigheid van magnesiumzouten, zoals kieseriet, naast verschillende kaliumzouten maken de Duitse

Wim Pacolet: “Europa is een netto-invoerder van meststoffen. Maar niet van kali.”

zoutmijnen zeer interessant voor de meststoffenindustrie. De ontginning is geen sinecure. De zouten zitten 500 tot bijna 1500 m onder de grond in dunne lagen. In de loop der tijden zijn meerdere duizenden km gangen gegraven. Het ondergrondse mijnencomplex in het district Werra heeft een oppervlakte gelijk aan de stad München. Machines boren gaten in het zout die gevuld worden met springstof. Bij afwezigheid van de mijnwerkers wordt die tot ontploffing gebracht, waarna het zout met reusachtige bulldozers wordt afgevoerd om te worden gemalen en gescheiden. De scheiding gebeurt door oplossing of door flotatie. Het resultaat is kaliumchloride (KCL) of KALI 60%, vandaag nog steeds het standaardproduct van K+S KALI. Voor de productie van kaliumsulfaat, Patentkali en andere kalimeststoffen wordt de kaliumchloride bewerkt en de chloride verwijderd.

Nieuwe bronnen aanboren

De groep heeft al meer dan 100 jaar ervaring in ontginning, processing en distributie van grondstoffen. Het bedrijf staat genoteerd op de Duitse beurs DAX

De vraag op de wereldmarkt naar kali stijgt met 3 tot 5% per jaar.

als enige grondstoffenfabrikant. Naast de meststoffen (K+S KALI) worden industriële zouten en zouten voor menselijke en dierlijke voeding op de markt gebracht. De jaaromzet van de groep bedroeg in 2012 3,9 miljard euro. "Over beschikbare hoeveelheden moeten we ons geen zorgen maken", zegt Wim Pacolet. "Duitsland ligt bij de deur en ons land is met zijn havens een belangrijke logistieke draaischijf." Europa is een netto-invoerder van meststoffen. Maar niet van kali. De productie in Europa bedroeg in 2011 7,1 miljoen ton K_2O . Het verbruik was 5,9 miljoen ton. De vraag op de wereldmarkt naar kali stijgt waarschijnlijk met 3 tot 5% per jaar en kan dan vermoedelijk 65 tot 68 miljoen ton K_2O bedragen tegen 2015. Andermaal wordt het relatieve belang van Europa op de meststoffenmarkt geïllustreerd. Grote groeier in verbruik van K_2O is China. Grote

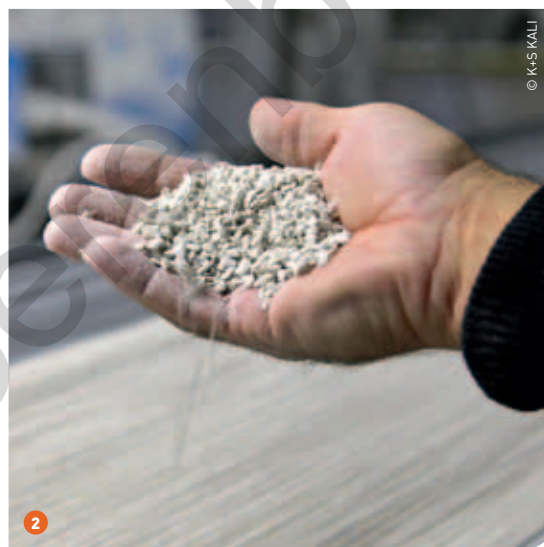
producenten en exporteurs zijn Rusland en Canada. En grote onbekende blijft Afrika met een verbruik van amper 0,7 miljoen ton in 2011. Er is dus werk aan de winkel.

K+S KALI blijft niet bij de pakken zitten. Het blijft kiezen voor Duitsland als bakermat en investeert zwaar in het productieproces om het milieuvriendelijk en maatschappelijk aanvaardbaar te maken. Kali bevindt zich in tegenstelling tot N en P als meststof in de luwte van de milieuproblematiek. Milieuproblematiek stelt zich

dichtbij. Bovendien blijft het bedrijf in Europa verankerd. En dat is dan weer dicht bij huis.

Nieuwe wetenschappelijke inzichten

Pacolet besluit: "Er zal geen tekort zijn aan grondstof voor goede kalimeststoffen. Naast stikstof en fosfor is kalium een onmisbaar element in de plantenvoeding. Kalium is specifiek nodig voor de kwaliteit, de opbrengst, een goede waterhuishouding en, samen met magnesium, een goede wortelgroei. Het effect van kalium

1 De aanwezigheid van magnesiumzouten, zoals kieseriet, naast verschillende kaliumzouten maken de Duitse zoutmijnen zo interessant voor de meststoffenindustrie. 2 Wil K+S KALI een belangrijke speler op de markt blijven, dan moet het bedrijf nieuwe bronnen aanboren.

eerder bij het productieproces dan bij de toepassing en daar is aan gewerkt. Wil K+S KALI een belangrijke speler op de markt blijven, dan moet het bedrijf nieuwe bronnen aanboren. Met het zogenaamde 'Legacy project' in Saskatchewan, Canada, bereidt het de toekomst voor. De voorbereidingswerkzaamheden zijn er bezig. In 2015 wordt gestart met de ontginning. Tegen 2017 moet de productiecapaciteit 2 miljoen en tegen 2023 2,9 miljoen ton K_2O bedragen. De ontginning zal gebeuren met de oplosmethode die efficiënter, milieuvriendelijk, veiliger en minder arbeidsintensief is. Water wordt in pijpen naar beneden gepompt. De zouten worden opgelost en het zoutwater wordt opnieuw opgepompt. K+S KALI wil met deze uitbreiding zijn positie op de wereldmarkt verstevigen. Met de productie in Canada zijn groeiende afzetmarkten zoals Azië en Zuid-Amerika

is wat waterhuishouding betreft groter in droge gronden dan in natte gronden. Met de klimaatverandering zullen meer droge periodes voorkomen."

Pacolet vertelt nog over de nieuwe wetenschappelijke visie die zegt dat kalium in de bodem het water beter vasthoudt. Het gaat om een fysisch proces. Met kalium zou men dus op water kunnen besparen of in droge periodes nog over voldoende bodemwater beschikken.

K+S KALI is een mijnbouwbedrijf en brengt een grondstof op de markt. Anderen voegen er technologie en meerwaarde aan toe. Je vindt de kali en magnesium van K+S KALI in heel wat complexe meststoffen terug. Zelf brengt K+S KALI ook producten voor gespecialiseerde teelten op de markt. Zo houdt het bedrijf de vinger aan de pols. Denk aan het productengamma voor de tuinbouw zoals EPSO Top, Solumop, Hortisul en SoluSOP52. ■

NPK, PLANTENVOEDING OP MAAT

Minerale meststoffen zijn meer dan een zak korrels. Zij zijn minutieus samengesteld en worden steeds preciezer toegepast. Ook de toepassing moderniseert. Denk aan bladbemesting en 'fertigatie'. – Jacques Van Outryve

De meststoffenfabriek van Rosier ligt in de Pays des Collines, een bocagelandschap waar weiden met hagen afwisselen met grote akkers. Het landschap ligt in het verlengde van de Vlaamse Ardennen. Zij worden van elkaar gescheiden door de taalgrens. Moustier is een deelgemeente van Frasnes-Lez-Anvaing. Het oude spoorwegstation is omgebouwd tot een interactief suikermuseum, 'La maison du sucre'. De suiker-

fabriek is niet meer. De boeren zijn er wel nog. Rosier weet voor wie het meststoffen maakt. Het bedrijf ligt tussen de boerderijen en is van plan te blijven, want het investeerde nog 2 miljoen euro in zijn productielijn voor vloeibare meststoffen. Het bedrijf koopt N, P en K aan en produceert complexe samengestelde gekor-

relde van calciumsuperfosfaat voor de boeren in de streek. Het fosfaatgesteente was afkomstig van La Malogne, de enige Belgische fosfaatmijn. Dit fosfaatgesteente was van lage kwaliteit (9% P_2O_5) en werd daarom 100 jaar geleden gesloten. Door die mijn prijkt ons land nog steeds op de wereldranglijst van fosfaatreserves want misschien loont het ooit de moeite om de mijn met nieuwe technologie opnieuw uit te baten. In 1960 werd de weg van de gekorrelde samengestelde meststoffen ingeslagen. Sinds 1986 is het bedrijf voor iets meer dan 56% in handen van de Groep Total en is de overige 43% op de beurs (Nyse Euronext) genoteerd. Met de overname in 2006 van Zuid Chemie kocht Rosier 500.000 ton bijkomende capaciteit plus een belangrijke uitweg naar de zee. Rosier groeide sindsdien uit tot een Europese en wereldspeler, actief in 120 landen, en werd een gegeerde bruid. Sinds enige tijd zette de Total Groep Rosier in de etalage omdat meststoffen niet langer tot de corebusiness behoort. Rosier zal naar alle waarschijnlijkheid

.....
Teelten, bodem en klimaat zijn overal verschillend.
.....

relde, maar ook in water oplosbare en vloeibare meststoffen. Vorig najaar ontving Rosier nog de 'Prix Wallonie à l'Exportation'. Want wat Rosier de jongste jaren op de exportmarkt verwezenlijkte, tart de verbeelding.

Gegeerde bruid

Het bedrijf Rosier gaat terug tot 1880. Alfred Rosier bouwde in Moustier een

Bemesting en irrigatie gaan hand in hand. Ook elders in de wereld neemt fertigatie toe.

worden overgenomen door Borealis, een Oostenrijks chemisch bedrijf met wortels tot in Abu Dhabi. Borealis is op zoek naar bijkomende capaciteit voor zijn meststofafdeling, afzet in West-Europa, know-how en vooral logistiek. Logistiek is in de meststoffenwereld van enorm belang. Dat zeggen ook Raphaël De Rijcke en Peter Hulsbosch van Rosier. De Rijcke is commercieel directeur en Hulsbosch is *speciality area sales manager*. Logistiek

Rosafert. De samengestelde meststoffen zijn op basis van nitrische en ammoniakale stikstof (geen ureum), calciumsuperfosfaat en kaliumchloride of kaliumsulfaat. Een bewuste keuze. Er kunnen formules op maat van de klant worden gemaakt vanaf 1000 ton. Dat zijn kleine badges en juist deze flexibiliteit is een handelskenmerk. Want teelten, bodem en klimaat zijn overal in de wereld verschillend. Zo is Rosier marktleider in Cuba

Raphaël De Rijcke (links) en Peter Hulsbosch van Rosier herinneren de Belgische landbouw aan zijn uitstekende ligging.

moet per definitie flexibel zijn. Rosier vervoert meststoffen met lichter of rivierboot (1200 ton) via de Schelde, per klein zeeschip vanuit Sas van Gent voor mediterrane bestemmingen (4000 ton), per containerschip (25 ton/container) naar Australië of met groot zeeschip. Wat ontbreekt, is de trein. Treinen komen niet meer in aanmerking. Dit is een rechtstreeks gevolg van minder goede dienstverlening. De Rijcke vergelijkt de transportkosten per ton meststoffen van Moustier tot Antwerpen met de kosten van Antwerpen per container tot Australië. Hij rekent ons ook voor hoe duur transport naar Frankrijk per vrachtwagen wel is. Zo is het gemakkelijker geworden om de wereld te beleveren dan gebieden in Europa die teveel inlands gelegen zijn. Meteen herinnert De Rijcke de Belgische landbouw aan zijn uitstekende ligging.

Flexibiliteit

Rosier heeft een totale productiecapaciteit van 820.000 ton gekorrelde samengestelde meststoffen onder de benaming

voor meststoffen in de tabaksteelt. Neen, Rosier heeft zelf geen onderzoekscentrum, slechts enkele mensen onder de leiding van Jean-Marie Parmentier. Zij ontwikkelen nieuwe producten op aangeven van klanten en distributeurs. Ook inzake verpakking is Rosier zeer flexibel gaande van zakken van 25 kg tot big bags van 1200 kg. Het is immers een bewuste strategie om dieper in de markt door te dringen.

Er worden 30.000 ton specialiteitsmeststoffen geproduceerd. In de reeks bladmeststoffen is het recent gelanceerde Rheobor het belangrijkste product. Voor deze boormeststof gebruikt Rosier natuurlijk calciumboraat dat zeer fijn gemalen (2 micron) goed door bladeren opneembaar is. Met het gamma Rosasol wordt ofwel de toer van fertigatie of van bladbemesting opgegaan. Fertigatie is een samentrekking van fertigeren of bemesten en irrigeren. Van het gamma vloeibare producten gaat een belangrijk gedeelte naar de lokale glastuinbouwmarkt.

Teelt, bodem en klimaat

Jean-Marie Parmentier heeft een eigen bodemanalyse ontwikkeld, IRISS of *Ion's Regulation into the Soil Solution* genaamd, waarbij de beschikbaarheid van voedings-elementen in de bodemoplossing wordt gemeten. Op basis van deze analyse kan de bemesting nog beter op de behoefte van het gewas en het klimaat worden afgestemd.

Rosier levert de juiste meststof waar ook ter wereld en beroept zich hierbij op een net van distributeurs die het klankbord zijn. Noteer nog dat 50% van de productie van Rosier buiten de EU-27 wordt afgezet. "Dat moet ook," zegt De Rijcke. "De EU-27 produceert dubbel zoveel complexe meststoffen dan het zelf nodig heeft."

Plaats voor een familiebedrijf

Het aantal meststoffenproducenten in Europa vermindert. Bestaande bedrijven blijven groeien. Er blijft nochtans een diversiteit van fabrikanten over. Dat is ook in het belang van de lokale landbouw. Timac Agro illustreert deze verscheidenheid. Het bedrijf maakt deel uit van de Groep Roullier met hoofdzetel in Saint-Malo. De groep is gespecialiseerd in producten met toegevoegde waarde voor voeding van mens, dier en plant. Met een omzet van 3 miljard euro, 6400 medewer-

Het mengsel wordt gekorrelde in een granulator.

kers, 74 vestigingen en aanwezigheid in 42 landen is het bedrijf toch familiaal gebleven. De onderneming dankt zijn oorsprong aan de maerl of zeewierkalk die tot op vandaag nog steeds een belangrijke rol speelt in het assortiment. Ook in de naam: Timac is de afkorting van *Traite-*

ment Industriel du Maërl en Amendement Calcaire. Gebruik van maerl in de landbouw is een eeuwenoude praktijk. Daniel Roullier pakte in 1959 als eerste de ontginning en verwerking van de maerl tot bodemverbeteringsmiddel industrieel aan.

Timac Agro, de landbouwtak van het concern, telt 42 industriële vestigingen, 15 in Europa en 27 in Noord- en Zuid-Amerika. Zo wordt onder meer Brazilië als een belangrijke groeimarkt beschouwd. De totale productiecapaciteit bedraagt 4 miljoen ton samengestelde complexe meststoffen. Het bedrijf heeft geen eigen N, P of K grondstoffen. Deze moeten worden aangekocht. "Dat geeft ons de vrijheid om

Commercieel-technisch netwerk

Onderzoek en ontwikkeling gebeuren in 3 eigen laboratoria met internationale faam. De Groep Roullier heeft zelf 150 onderzoekers in dienst. Tegen 2014 komt er in Saint-Malo een geheel nieuw onderzoekscentrum. Investering: 40 miljoen euro. Het nieuw geplande R&D-centrum moet het internationale visitekaartje

.....
Maerl of zeewierkalk speelt een belangrijke rol in het assortiment.
.....

andere producenten eigen voorlichters op de baan. Het bedrijf laat advies niet aan de handel over. "Wij weten zelf het best waarin de toegevoegde waarde van elk van onze producten zit. Bovendien houden we op deze manier voeling met de markt," voegt Maurits Bielders eraan toe. In België en Luxemburg heeft Timac Agro een verkoopteam van 22 technici op de baan. Wereldwijd zijn dat er meer dan 1500 die dagelijks bij de eindverbruiker komen.

Geloof in de big bag

Tijdens de rondleiding op het bedrijf toont Bielders ons de overkapping van de transportband die van de grondstoffenloods naar de vermaler loopt. Die gloednieuwe overkapte transportband is nodig tegen vervuiling en voor het milieu. Kostprijs: 700.000 euro. Permanente investeringen inzake veiligheid en milieu zijn noodzakelijk.

Timac Agro trekt de kaart van de big bags (600 kg). Bijna de helft van de productie komt in big bag-verpakking op de markt. De Franse markt loopt in dat verhaal vooruit. Anderen volgen. De praktische voordelen van opslag, logistiek en levering op maat motiveren deze ontwikkeling. Alain Gaupin overloopt het productengamma en wijst op enkele innovaties om aan te tonen dat Timac Agro aandacht blijft schenken aan de lokale noden van de landbouw. Het zijn vaak producten die de plantenvoeding 'fine tunen'. Zij vullen producten van anderen aan. Gaupin geeft het voorbeeld van de Sulfammo met N-Process. In samenwerking met het INRA in Frankrijk werd het N-PRO-complex ontwikkeld die de bacteriële werking verbeterd en stikstof geleidelijk beschikbaar stelt en de benutting verbetert. Timac Agro maakt ook dankbaar gebruik van de rijke eigenschappen van maerl voor specifieke toepassingen en technische resultaten in de bodem. Tot slot maakt het bedrijf ook werk van precisiebemesting door de bemesting mee te geven met de zaaimachine. Dan volstaat 20 kg Physiostart in de rij in plaats van 200 kg meststoffen per ha. Het microgranulaat bevat, ter bevordering van een goede start van de teelt, het complex Physio+ afkomstig uit zeewier. Deze actieve stof werkt samen met de calcium om de ontwikkeling van het wortelsysteem te verbeteren. ■

1 Maurits Bielders (links) en Alain Gaupin van Timac Agro wijzen op de typische aanpak van hun bedrijf, onder meer dicht bij de eindgebruiker staan. 2 Timac Agro is een groot voorstander van de big bag.

op de markt de beste koop inzake prijs en kwaliteit na te jagen," zegt Maurits Bielders, algemeen directeur van Timac Agro Belux. We ontmoeten Maurits Bielders en Alain Gaupin, commercieel directeur, in Marchienne-au-Pont, een deelgemeente van Charleroi, gelegen aan het kanaal Charleroi - Brussel. Het Belgische avontuur van Timac Agro dateert van 1984. De nieuwe fabriek van Potasco, gericht op de vermalen en granulatie van metaalslakken, was pas het jaar voordien in werking gesteld of de Groep Roullier toonde al zijn interesse. De productiecapaciteit in Marchienne-au-Pont bedraagt zo'n 220.000 ton gekorrelde producten. Het productaanbod beslaat een brede waaier aan N-, NP-, NK-, PK- en NPK-formules en bodemverbeteraars, aangepast aan de behoeften van de gewassen en de bodems van de Noord-Europese afzetmarkt.

worden van het bedrijf. Voor stichter en vormgever Daniël Roullier blijft zijn onderneming een passie. In die passie zit ook visie. Dat brengt ons bij de specifieke strategie of aanpak van het bedrijf. Die zit in het aanbod van hoogwaardige, specifieke producten die beantwoorden aan de technische en financiële (rendements)-eisen van de eindgebruiker. Daarmee samenhangend opteert Timac Agro voor een eigen commercieel netwerk dat dicht bij de eindklant staat en zelf gespecialiseerd advies en technische ondersteuning kan geven. Service op maat. Derde kernelement in de strategie blijft het partnerschap met de distributiesector. De nadruk ligt op toegevoegde waarde die zijn meerprijs waard is. Vandaar de zware investering in onderzoek, het grote aantal specialiteiten en de eigen voorlichting. Timac Agro heeft in tegenstelling tot de

VAN PRODUCENT NAAR KLANT

De weg van de minerale meststoffen naar de klant loopt over de groot- en kleinhandel. Meststoffabrikanten erkennen de meerwaarde van de handel. Meer zelfs, zij rekenen er steeds meer op. – *Jacques Van Outryve*

Een schip met meststoffen wordt gelost bij de Aveve-vestiging in Aalter. De meststoffen zijn bestemd voor het nabijgelegen Scoriethom, een toonaangevende meststoffengroothandel en dochter van de Groep Aveve. Scoriethom verkoopt meststoffen aan Aveve-zaakvoerders en aan onafhankelijke

handelaars. Scoriethom heeft vestigingen in Aalter en Geel, beide gelegen aan het water. Bart Deckers, manager van Scoriethom, vertelt ons over de rol van de meststoffengroothandel. Die is in de loop van de jongste decennia sterk geëvolueerd. Vroeger gingen meststoffen rechtstreeks van de producent naar de handel en functioneerde de grossist louter als tussenpersoon. Er waren toen veel lokale meststoffabrikanten. De logistieke keten was kort en eenvoudig. De handel kon rechtstreeks bij de depots van de fabrikanten terecht. Mede als gevolg van overcapaciteit in de jaren tachtig zijn kleine fabrikanten gestopt of overgenomen. De meststoffensector werd geherstructureerd en geïnternationaliseerd met de blik gericht op de wereld. Want daar zou het gaan gebeuren! De weg naar de lokale klant werd bijgevolg steeds langer. Voeg daar de 'zeepbel' van 2008 aan toe. De prijzen kenden ongeziene hoogtes tot de zeepbel barste. Velen verloren geld en zijn een stuk voorzichtiger geworden met het opslaan van meststoffen. Het bete-

kende het einde van het klassieke meststoffenprijzenmodel met een seizoensgebonden en dus voorspelbaar verloop en vaste maandelijkse staffels. Prijzen worden nu veel meer bepaald door vraag en aanbod op de wereldmarkt.

"Prijzen van gelijkaardige producten worden ook meer vergeleken," zegt Bart Deckers. Zo zet men de prijs van KAS naast die van andere stikstofmeststoffen zoals ureum en urean, ondanks duidelijke verschillen in werking. De prijzen voor KAS, een typisch Europees product met eigen prijsdynamiek, wordt voortaan mee door de wereldmarkt bepaald. Op de wereldmarkt is Europa prijsnemer. Europa kan wereldmarktprijzen niet beïnvloeden. Grote gebruikers als Brazilië, India, Rusland en de Verenigde Staten kunnen dat wel.

Investeren in opslag

Aveve zag de bui al eerder hangen. In het begin van de jaren 90 investeerde Aveve in centrale opslag en infrastructuur voor behandeling van meststoffen op 5 plaat-

Het opzakken van meststof. In ons land wordt 80 tot 90% van de meststoffen echter los verkocht.

sen in het land, alle gelegen langs het water. In Vlaanderen gebeurde dat in Geel en Aalter via het dochterbedrijf Scoriethom. Zij hebben samen een opslagcapaciteit van 60.000 ton. In Wallonië werd geïnvesteerd in opslag in Doornik, Luik en Farciennes onder de hoede van Brichart en Lebrun. Volatiliteit van prijzen kan worden verzacht door het aanleggen van voorraden. Wanneer producenten geen voorraden meer wensen aan te leggen, moeten anderen dat voor hen doen. Daar is opslagcapaciteit en financiering voor nodig. Waarom langs het water? Watertransport is het meest goedkope en duurzame transport. Bovendien wordt 80 tot 90% van alle meststoffen in ons land nog steeds in losse vorm verkocht. Dat is anders in Frankrijk waar in de landbouwgebieden geen dicht wegen- en waternet bestaat.

.....
Bij meststoffen is de prijs nog steeds doorslaggevend.
.....

Daar zijn bigbags (600 kg) al sterk ingeburgerd en worden meststoffen ook meer gespreid aangekocht en gestockeerd bij de coöperatie of op het bedrijf. Niet zo bij ons, hier stockeren groothandel en handel.

De meststoffentandem

Aveve heeft als het ware een meststoffentandem rijden met centrale opslag bij Scoriethom en lokale opslag bij de handelaar of Aveve-zaakvoerder. Hij wordt gestimuleerd om ook opslagruimte te voorzien. Hij krijgt informatie over de markt zodat hij op het juiste moment kan aankopen. Daarnaast ontvangt hij technische begeleiding voor de klanten. Ook de fabrikanten zijn met dergelijke formule gediend. Er wordt regelmatig product van de fabriek afgenomen, ook buiten het seizoen, en er ontstaat als het ware een partnerschap.

Bart Deckers maakt zich geen zorgen over de beschikbaarheid van minerale meststoffen. Ons land is een draaischijf van in- en uitvoer van meststoffen. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Frankrijk zijn wij goed bereikbaar. De beschikbaarheid hebben we goed in de hand, niet de prijzen. Dat probleem moeten we aanpakken met opslagcapaciteit, marktkennis en betrouwbare relaties met fabrikanten. Bart Deckers werkt dan ook graag samen

met Europese producenten. Hij is zeker van de kwaliteit en de goede commerciële relatie. Maar dat belet niet dat Aveve zich ook kan bevoorraden met meststoffen van buiten Europa. De concurrentie is scherp.

constante: bij meststoffen is de prijs doorslaggevend. De concurrentie is hard. Die probeert hij het hoofd te bieden met opslagcapaciteit, nieuwe producten, service en technische voorlichting. Johan

1 Moderne meststoffenblender van Scoriethom in Geel. 2 Bart Deckers (links) van Scoriethom en Aveve-zaakvoerder Johan Gyssels in zijn nieuwe lokale opslagruimte. Samen naar de klant.

Over Scoriethom: naast opslag van meststoffen in Aalter en Geel worden in Geel meststoffen opgezakt in 25 kg en 50 kg en bigbags (500 kg en 600 kg). Daarnaast beschikt Scoriethom er over een moderne blender om meststoffen te mengen. Blends kunnen op maat van de klant worden gemaakt, op basis van de resultaten van bodemanalyses. Johan Gyssels is Aveve-zaakvoerder in Waarschoot en heeft onlangs een nieuwe meststoffenloods geplaatst van 1000 ton. Hij nam het zaakvoerderschap over van zijn vader in 1983 en was de eerste handelaar in de streek met losse meststoffen. Hij heeft de evolutie in de meststoffenwereld van nabij meegemaakt. Er is één

is doorgaans als een van de eerste met nieuwigheden op de markt, maar hij blijft nooit lang de enige. De concurrentie volgt hem op de voet. Kijk naar de stikstofmeststoffen met zwavel, zoals sulfonit. Nieuwigheden die hun sporen verdienen geraken snel ingeburgerd. Johan biedt service aan zijn klanten door onder meer meststoffencontainers van 4,5 ton ter beschikking te stellen. Over de werking van Scoriethom zegt hij tevreden te zijn. Er zijn geen wachttijden meer bij het afhalen van meststoffen. En hij apprecieert de marktinformatie en service die hij van Aveve krijgt, maar weet dat de beslissing om al dan niet meststoffen aan te kopen uiteindelijk bij hemzelf ligt. ■